

padesát mistrův proti ní jest bylo. Ale stála jest³⁹⁾ drahá dievka až do smrti a mistry jest ku Pánu Bohu přivedla, jichž já hříšný nemohu přivést!

Totoť vám píši, aby věděli, žeť sú nižádným Písmem ani kterými důvody mne nepřemohli, než lstí sú mne hledali a hrůzami, aby mě navedli k odvolání a k odpřisahání. Ale milostivý Pán Bůh, jehož sem zákon velebil, byl jest se mnú i jest a, úfám, bude do skonání a zachová mě v své milosti až do smrti.

Psán list v středu po svatém Janu Křtiteli v žaláři v okovách v čekání smrti. Avšak pro tajemství boží nesmiem říci, by to byl list můj poslední; neb ještě Bůh všemohúcí můž mě zprostiti,⁴⁰⁾ amen.

212
KNIHA
TEXTŮ
1

Petr Chelčický

(kolem 1390 – před 1460)

SIET VIERY

Ze Sietě viery otiskujeme začátek prvního dílu: první kapitolu o zázračném lovu ryb (podle Lukášova evangelia 5, 4–6), konec druhé kapitoly a celou třetí kapitolu – „duchovní“, tj. alegorický výklad zázračného rybolovu.

213
PETR
CHELČICKÝ

I, 1

A když přestal Ježíš mluvíti, vece k Šimonovi Petrovi: „Vez na vysoko¹⁾ a rozestřete sieti k lovu.“ A odpověděv Šimon Petr vece jemu: „Přikazateli, přes celú noc pracujícíe nic sme nepopadli; avšak v slovu tvém rozestru siet.“ A když to učinichu, zahrnuli jsú ryb množství veliké, i trháše se siet jich.

Ta slova pověděná jsú ve Čtenie²⁾ napsána jakožto založení³⁾ těch věcí, kteréž by měly potom potřebně⁴⁾ pověděny býti, snad některým k potřebě, a některým k sváru a ku potupení a ku popuzení hněvu a nepřieznie. Ale však nic jiného nebude jednáno v té věci s pomocí božie, jediné, že my poslední žádáme opatření prvnie věci a k nim se přivinúti, ač nám⁵⁾ toho Buoh popřeje. Nebo již jest došel čas⁶⁾ najhoršie, čas bůře, čas volání a pláče hodný a čas všelikého oklamání, tak že by to mohlo býti, aby všickni do každého člověka oklamání byli skrze znamenie a zázraky, kteříž jsú uvedeni od falešných Kristuov, před nimiž by nižádný neostál, kdyby Buoh pro své vyvolené těch časuov neukrátil. Protož my najposlednie jsme jako po spálení, když duom spálený sespe se⁷⁾ a učiní se hromada ssutin a jediné znamenie nějaká zde i onde ještě se ukazují, že tu někdy pokoj stál jest, ale na základ se všechno ssulo a porostlo lesem, v němžto zvířata se pasú a přiebytek mají. Protož kto se základu dobře u toho

1) Vez na vysoko pluj (s lodí) na hlubinu – 2) ve Čtenie Lukáš 5, 4 – 3) založení základ – 4) potřebně užitečně – 5) ač nám jestliže nám – 6) došel čas nastal čas – 7) sespe se sesype se

39) stála jest obstála, vytrvala – 40) zprostiti osvobodit

rozumnie lidé môžu naučení býti. Pretož ta svatá Písma – podobně jako siet tělesná plete se a vieže, jeden uzlík k druhému, až veliká a celá siet bude – takéž pravda¹⁴ Písma svatého jedna druhé se přidrží, až tak všechny spolu osáhnú¹⁵ množstvie věřících a každého zvláště se všemi jeho věcmi duchovními i tělesnými, aby, jsa celú okročěn sietí, vytažen mohl býti z moře tohoto světa. A muož ta siet vytáhnúti z moře hlubokých hřiechu a těžkých, když se kto sietí táhnúti dá.

Ale že se trhala siet pro množstvie, muožem rozuměti, že ne pro množstvie věřících trhala se siet viery, jenž jest Petrova siet. Ale jako v moři tělesném v siet mnohé věci odporne vcházejie, takéž se namiesí zatracencuov, kacieřuo a pohoršiteluov, jenž najprvé vcházejí u vrš¹⁶ viery, povolující některak vieře, a v času pokušení pohoršie se aneb v kacieřstvie se obrátí. A takoví siet viery trhají; a čím více takového zlosynstvie v siet viery vejde, tím více tu siet zderú: tak, že mezi nimi viera božie spojená s slovy božími zahyne, tak, že jediné usty vyznávají Boha a Pána Jezu Krista a znamenie posvátná na nich zuostanú zevnitř. Nebo ďábel opatrně vuokol jde¹⁷ s těmi poběhlými lidmi, jenž v siet viery vcházejí falešně a derú ji; však tak, aby některé stránky těch sietí na sobě měl – jakožto křest tělesný a jiné věci posvátné –, aby tak hole¹⁸ náh neostal jako zjevný pohan; ale jinak všeliké pravdy Písma svatého děře.

Ale množstvie věřících a vyvolených muož osáhnúti ta siet. A byť jich bylo bez čísla tisícúov, oniť pro to množstvie nederú sietí viery té, spojené z mnohých pravd Písma svatého. Nebo se neumdlévá ani súžena bývá viera množstvím věřících, ale více se posiluje a pevnějšie i tvrdšie bývá; nebo každý z nich sám z sebe rozmáhá tu vieru a tvrdí ji, nebo z viery živ jest a jest příčina pomocná i příkladná jiným k věření. Pakli by kto polehčil z nich viery, ihned jiní hledie opraviti to. Protož množství věřících jest moc a síla viery.

A že tato siet viery jediné ty vytáhne z moře tohoto světa a z hlubokosti hřiechuov, kteříž konečně¹⁹ ostanú v sietí, ne trhající nižádné stránky těch sietí. Nebo kdežkoli protrhnú tu siet zrušením které pravdy, z nichž jest ta siet svázána, tuť tak

14) takéž právě tak – 15) osáhnú obsáhnou – 16) u vrš do sítě – 17) vuokol jde zachází – 18) hole úplně – 19) konečně až do konce

neostanú, aniž mohou ostati v té sietí, a hlubokost moře potopí je. Aniž také bude vytažen kto touto sietí, jediné ten, ktož se dá táhnúti sietí tam, kamž zpráva²⁰ rybářuov Kristových siet mieni táhnúti; a nedá-li se kto táhnúti tou sietí viery, nemuož vytažen býti.

I, 3

Ale tuto jest pochyba o rybářích, kteří jsú Kristovi. Nebo mnozie jsú, o nichž se zdá, že by Kristovi byli, a púšťejí siet v moře v noci rok, dvě létě, deset let neb více, a nic nemohú uloviti, nebo v noci loví a sietí majie zedrané a spláčené²¹ provázky shnilými, s smysly smiešené rozličných lidí a nejisté, z nichžto sobě sietí vieží. A mnozie by mohli říeci: „Po vše časy v noci loviece, nemuožem jisti býti, bychom jednoho ku pokání ulovili.“ A mnozie uloví celú obec sobě k úžitku, aby břicho pásli jich statky a aby vlny stříhli a mléko dojili a stádo na roztrhání najhoršie zvěři dali. Běda jim bude s takým lovem.

Ale že tuto mluvíme, že sietí Petrovy jest viera Kristova, založená na sloviech jeho, kterúžtu sietí má člověk vytažen býti z moře hlubokého tohoto světa a z jeho nepravosti. Nebo podobně jako v moři tělesném ryby kdes tam v hlubinách temných přebývají, takéž lidé zde v světě jakožto v husté tmě přebývají, nemohúce viděti ani za se ani před se, anižto nalevo ani napravo, ničehuož nic nikdiež nemohou jistiti²² ani jednu nohú bezpečně stúpiti, kdež by pád, úraz a blud nebyl jim přítomen. Protož Petrova siet viery jediná k zachování života ostává člověku v takovém nebezpečenstvie, aby v takové tmě jako v hlubokosti mořské mohl se viery chytiti a utéci zlého, ješto jest obklíčilo člověka na každém miestě, aby jeho pochyť v zahynutí postavilo. Nebo člověk naplněný jest proměn, jimiž se pudí sem i tam jako lodí prudkými větry, jemuž ty proměny nepřepustie za malú chvíli v témž postátí, vždy jím hýbají a jakás chťenie nová jemu přinášeje, aby něčemu jinak chťel, pro nětco se rozpúšťel, z sebe v daremnosti vycházejie, v lehkosti²³ se obraceje, pro něco se popúzeje horlivostí, bez moci ostávaje v lehkosti, pro nětco se mútē,²⁴ něčeho se boje a v něčem se bláznivě raduje, něčím obtiežen jsa, s tiem sobě stýštē.²⁵ A tak

20) zpráva správa – 21) spláčené slátané – 22) jistiti tvrdit s jistotou – 23) v lehkosti v lehkováznosti – 24) mútē se rmoutē se – 25) stýštē sobē stýskaje si (na něco)

tiem i jiným zlým vždy hýbán bývá a s tým stojie v priečinách²⁶⁾ sveta, pomocných tomu všemu zlému, a uprostřed ďabluov, jenž patříe na člověka, aby jej v těch věcech umrtvili, nebo skrze zlé libosti anebo skrze zisk tělesný nebo skrze nemilosti nebo skrze zlé milosti a přiezně tělesné nebo skrze stud a útulnost²⁷⁾ nebo skrze pýchu a smělost nebo skrze bázeň a pochybenie nebo skrze nevěru a zuofanie anebo skrze jiná přestúpenie chti-ece člověka od Boha odraziti. To kromě těch osídl, kterážto v světě běžie skrze svody a bezpráví čitedlná.²⁸⁾ Protož sieti viery Petrovy potřebie jest, jiež on mnohé vytáhl jest z hlubokosti moře, ukrutných vlnobití ďabelských.

Protož ktož jsú v té sieti a ktož se jie dadie táhnúti z hlubokosti toho moře? A nemuož o jiném to řečeno býti než o tom, ktož myslé a žádá z viery živ býti v každé stránce svých věcí, aby mohl porozuměti z viery, kam aneb kterými proměnami anebo ďably hýbán bývá, aby se v tom na vieře Písma svatého zastavoval jako slepý, ješto by v husté tmě byl, že by nemohl nikam jistě kročiti, leč by kto jemu ruky podal a vedl jeho bezpečně. Tak jest viera, ješto nemuožem bez nie ničemuž říeci zlé ani dobré, leč prvé na to skrze vieru pohledíme a poznáme skrze ni, co dobré, anebo zlé jest. Takéž o duchovních a bozských věcech nic nemuožem jistiti právě, jediné věřiti, jakož die svatý Pavel: „Viera jest o věcech nevidomých, k nimžto naději máme.“ Věřieme, že Buoh jest Trojice svatá: Otec, Syn i Duch svatý, jeden Buoh, stvořitel nebe a země, a že Kristus, syn božie, jest pravý Buoh a pravý člověk, Duchem svatým počatý v životě Panny Marie a z nie narozený; a tak i o jiných věcech duchovních a nebeských a o budúcích, o vzkříšenie dobrých i zlých. A těch všech věcí dalekých a nevidomých muožem se dotýkati skrze vieru položenú v sloviech božiech, postaveni jsúce jako ve tmě, daleko od těch věcí, o nichžto ani viděti, ani co jistiti muožem, jediné skrze vieru mdle. Protož ke všem věcem viery potřebie jest, nebo bez nie nižádný se Bohu líbiti nemuože. Kamž se bez ní pohne člověk, jako by se v temnú propast vrazil, že ihned tudiež²⁹⁾ blud pochyti člověka.

26) v priečinách v událostech – 27) útulnost skromnost – 28) čitedlná vnímatelná smysly – 29) tudiež v tu chvíli

Píseň o mistru Janovi Husovi

V naději boží mistr Hus Jan
české zemi svatým vydán.
Jenž jest upálen pro pravdu boží
v Konstanci
od roty biskupské¹⁾
léta božieho tisícieho čtyrstého patnáctého.

Ten jest kázal svaté Čtenie,²⁾
to dobře česká země vie;
ale rota kněžská
a mnišská, kanovnická,
vydali svědectvie křivé
do Konstancie
na mistra Jana ze zlosti, bez milosti.

Mistr Hus živ byl v spravedlnosti,
hyzdil³⁾ hříechy, chválil ctnosti,
učil příkázání,
božímu prorokování,
svůj život za to dal,
do nebes se dostal se všemi volenými.⁴⁾

Chceme-li my hříešni tam býti,
musíme pro pravdu trpěti,
pravdu velebiti, křivdu tupiti,
živu býti v Boze bez pokrytstvie.
Neb Pán Buoh srdce vie
všech zlých i dobrých jakožto Bóh ot věčnosti.

1) od roty biskupské od shromáždění biskupů – 2) Čtenie evangelium – 3) hyzdil tupil – 4) se všemi volenými se všemi vyvolenými